

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 27ης Φεβρουαρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Άρθρο 15, σημείο 5, και άρθρο 16, σημείο 5 – Ασφάλιση “μεγάλων κινδύνων” – Ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας συναφθείσα μεταξύ του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του – Δυνατότητα να αντιταχθεί η ρήτρα αυτή στον ασφαλισμένο»

Στην υπόθεση C-803/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Δεκεμβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

AAS «Balta»

κατά

UAB «Grifs AG»,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Safjan (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η AAS «Balta», εκπροσωπούμενη από τον S. Drazdauskas, advokatas,
- η UAB «Grifs AG», εκπροσωπούμενη από τους J. Milašauskienė, A. Bosaitė, M. Inta και G. Abromavičius, advokatai,
- η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον K. Dieninis καθώς και από τις R. Butvydytė και G. Taluntytė,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Heller και A. Steiblytė,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λιθουανική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 15, σημείο 5, και του άρθρου 16, σημείο 5, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της AAS «Balta», ασφαλιστικής εταιρίας με έδρα τη Λεττονία, και της UAB «Grifs AG» (στο εξής: Grifs), εταιρίας φυλάξεως κτιρίων εγγεγραμμένης στο μητρώο εταιριών στη Λιθουανία, σχετικά με την καταβολή ασφαλιστικής αποζημιώσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός 1215/2012

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 15, 18 και 19 του κανονισμού 1215/2012 έχουν ως εξής:

«(15) Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου. [...]

[...]

(18) Στις συμβάσεις ασφάλισης, καταναλωτών και εργασίας είναι σκόπιμο να προστατεύεται το αδύναμο μέρος με ευνοϊκότερους για τα συμφέροντά του κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας.

(19) Η αυτονομία των μερών μιας σύμβασης όσον αφορά τον καθορισμό του αρμοδίου δικαστηρίου πρέπει να τηρείται με την επιφύλαξη των αποκλειστικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό, εκτός εάν πρόκειται για συμβάσεις ασφάλισης, καταναλωτών και εργασίας, όπου επιτρέπεται μόνον περιορισμένη αυτονομία.»
- 4 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»
- 5 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού:

«Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος μπορούν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που περιλαμβάνονται στα τμήματα 2 έως 7 του παρόντος κεφαλαίου.»
- 6 Οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων, οι οποίοι αποτελούν το αντικείμενο του κεφαλαίου II, τμήμα 3, του κανονισμού 1215/2012, περιλαμβάνονται στα άρθρα 10 έως 16 του κανονισμού αυτού.

7 Το άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:

«Σε υποθέσεις ασφαλίσεων η διεθνής δικαιοδοσία ρυθμίζεται από το παρόν τμήμα, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 και του άρθρου 7 σημείο 5.»

8 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει ότι ένας ασφαλιστής ο οποίος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον την αγωγή έχει ασκήσει ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος ή δικαιούχος, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του ενάγοντος.

9 Το άρθρο 12 του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Ο ασφαλιστής μπορεί επιπλέον να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, αν πρόκειται για ασφάλιση αστικής ευθύνης ή για ασφάλιση ακινήτων. Το ίδιο ισχύει αν η ασφάλιση αφορά από κοινού ακίνητα και κινητά που καλύπτονται από το ίδιο ασφαλιστήριο και η προσβολή τους οφείλεται στην ίδια αιτία.»

10 Το άρθρο 15 του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος είναι δυνατή μόνο με συμφωνία:

[...]

3) που έχει συναφθεί μεταξύ ασφαλιστή και αντισυμβαλλομένου με κατοικία ή συνήθη διαμονή, κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης, στο ίδιο κράτος μέλος, και έχει ως αποτέλεσμα την ανάθεση διεθνούς δικαιοδοσίας στα δικαστήρια αυτού του κράτους μέλους, ακόμα και αν το ζημιογόνο γεγονός συμβεί στην αλλοδαπή, εκτός αν το δίκαιό του απαγορεύει τέτοια συμφωνία·

4) έχει συναφθεί με αντισυμβαλλόμενο που δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, εκτός αν πρόκειται για υποχρεωτική ασφάλιση ή για ασφάλιση ακινήτου που βρίσκεται σε κράτος μέλος· ή

5) αφορά ασφαλιστική σύμβαση, εφόσον αυτή καλύπτει έναν ή περισσότερους κινδύνους από τους αναφερόμενους στο άρθρο 16.»

11 Κατά το άρθρο 16 του ίδιου κανονισμού:

«Οι αναφερόμενοι κίνδυνοι στο άρθρο 15 σημείο 5 είναι οι ακόλουθοι:

[...]

5) υπό την επιφύλαξη των προαναφερόμενων σημείων 1 έως 4, όλοι οι “μεγάλοι κίνδυνοι” όπως ορίζονται στην οδηγία 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II) [(ΕΕ 2009, L 335, σ. 1)].»

12 Το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 έχει ως εξής:

«Αν τα μέρη, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας τους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή

δικαιοδοσία, εκτός αν η συμφωνία είναι άκυρη ως προς την ουσιαστική της ισχύ της βάσει της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους. Αυτή η δικαιοδοσία είναι αποκλειστική, εκτός αν τα μέρη συμφώνησαν άλλως. Η συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας καταρτίζεται:

- α) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση·
- β) είτε υπό μορφή ανταποκρινόμενη στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις·
- γ) είτε, στο διεθνές εμπόριο, υπό μορφή ανταποκρινόμενη στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις του είδους για το οποίο πρόκειται στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.»

13 Το άρθρο 63, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, εταιρεία ή άλλο νομικό πρόσωπο έχει την κατοικία της στον τόπο στον οποίο έχει:

- α) την καταστατική της έδρα·
- β) την κεντρική της διοίκηση· ή
- γ) την κύρια εγκατάστασή της.

[...]»

Η οδηγία 2009/138

14 Το άρθρο 13, σημείο 27, της οδηγίας 2009/138, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/58/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 341, σ. 1) (στο εξής: οδηγία 2009/138), ορίζει την έννοια των «μεγάλων κινδύνων» για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 15 Η Grifs παρέχει υπηρεσίες ασφάλειας. Ανήκει στην εταιρία «Grifs AG» SIA, καταχωρισμένη στο μητρώο εταιριών στη Λεττονία, η οποία κατέχει το σύνολο των εταιρικών μεριδίων της Grifs. Στις 31 Ιουλίου 2012 η Grifs AG και η Balta συνήψαν σύμβαση γενικής ασφαλίσεως αστικής ευθύνης (στο εξής: ασφαλιστική σύμβαση), καλύπτουσα επίσης την αστική ευθύνη της Grifs.
- 16 Οι γενικοί όροι της συμβάσεως ασφαλίσεως ορίζουν ότι όλες οι σχετικές με την εν λόγω σύμβαση διαφορές διευθετούνται με διαπραγμάτευση και ότι, αν τα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία, η διαφορά επιλύεται από τα λεττονικά δικαστήρια, σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει στο έδαφος της Δημοκρατίας της Λεττονίας.
- 17 Στις 21 Αυγούστου 2012 διαπράχθηκε κλοπή κοσμημάτων και μετρητών σε κοσμηματοπωλείο το οποίο ανήκε στην εταιρία UAB «Jaunystés romantika» στο Alytus (Λιθουανία), του οποίου τη φύλαξη είχε αναλάβει η Grifs δυνάμει συμβάσεως παροχής υπηρεσιών ασφάλειας. Η Jaunystés romantika και ο ασφαλιστής της, ήτοι η εταιρία ERGO Insurance SE, άσκησαν ενώπιον των λιθουανικών δικαστηρίων αγωγή με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν λόγω της κλοπής αυτής και επέτυχαν

την καταβολή αποζημιώσεως καθώς και την απόδοση των δικαστικών εξόδων. Διαπιστώθηκε συναφώς σοβαρή αμέλεια εκ μέρους της Grifs και η ύπαρξη άμεσης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της επελθούσας ζημίας και της αδράνειας της εταιρίας αυτής.

- 18 Μετά την ολοκλήρωση της ως άνω διαδικασίας αποζημιώσεως, η Grifs άσκησε ενώπιον του Vilniaus apygardos teismas (πρωτοδικείου του Βίλνιους, Λιθουανία) αγωγή με αίτημα να υποχρεωθεί η Balta να καταβάλει το ποσό των 114 941,58 ευρώ ως ασφαλιστική αποζημίωση, πλέον τόκων, καθώς και τα δικαστικά έξοδα, με βάση την ασφαλιστική σύμβαση. Με απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2017 το Vilniaus apygardos teismas (πρωτοδικείο του Βίλνιους) έκρινε εαυτό αναρμόδιο να εκδικάσει την αγωγή, επισημαίνοντας ότι, δυνάμει των γενικών όρων της ασφαλιστικής συμβάσεως, όλες οι σχετικές με τη σύμβαση αυτή διαφορές έπρεπε να επιλυθούν από τα λεττονικά δικαστήρια, κατ' εφαρμογήν του λεττονικού δικαίου. Εξάλλου, δεδομένου ότι η εταιρία η οποία συνήψε τη σύμβαση ασφαλίσεως, ήτοι η Grifs AG, είναι ιδιοκτήτρια της Grifs, το Vilniaus apygardos teismas (πρωτοδικείο του Βίλνιους) έκρινε ότι δεν υφίστατο αμφιβολία ότι υπήρχε η συγκατάθεση της Grifs, έστω και αν αυτή είχε εκφρασθεί εμμέσως, για το σύνολο των όρων της συμβάσεως, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούσαν τη διεθνή δικαιοδοσία.
- 19 Κατόπιν εφέσεως που άσκησε η Grifs κατά της ως άνω αποφάσεως, το Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείο Λιθουανίας), με απόφαση της 29ης Μαρτίου 2018, εξαφάνισε την απόφαση αυτή και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Vilniaus apygardos teismas (πρωτοδικείου του Βίλνιους) προκειμένου να αποφανθεί εκ νέου επί του παραδεκτού της αγωγής της Grifs.
- 20 Με την απόφασή του, το Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείο Λιθουανίας) έκρινε ότι το γεγονός ότι τα συμβαλλόμενα μέρη είχαν συμφωνήσει ότι οι απορρέουσες από τη σύμβαση αυτή διαφορές θα επιλύονταν από τα λεττονικά δικαστήρια, σύμφωνα με το ισχύον στη λεττονική επικράτεια δίκαιο, δεν υποχρέωνε την Grifs να ασκήσει την αγωγή της αποκλειστικά ενώπιον των λεττονικών δικαστηρίων. Συγκεκριμένα, η εταιρία αυτή είχε την ιδιότητα του «ασφαλισμένου» δυνάμει συμβάσεως ασφαλίσεως και, ως εκ τούτου, είχε το δικαίωμα να επιλέξει άλλη βάση διεθνούς δικαιοδοσίας την οποία προβλέπει το άρθρο 11 του κανονισμού 1215/2012.
- 21 Η Balta άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας), κατά της αποφάσεως του Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείου Λιθουανίας) της 29ης Μαρτίου 2018.
- 22 Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλει κατά πόσον οι κρίσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση της 12ης Μαΐου 2005, Société financière et industrielle du Peloux (C-112/03, EU:C:2005:280), σχετικά με την έννομη προστασία των οικονομικώς ασθενέστερων προσώπων, είναι κρίσιμες στην περίπτωση που η ασφάλιση καλύπτει «μεγάλο κίνδυνο», ιδίως υπό το πρίσμα της αποφάσεως της 13ης Ιουλίου 2017, Assens Havn (C-368/16, EU:C:2017:546).
- 23 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει, αφενός, ότι, εφόσον η ασφαλισμένη δραστηριότητα πληροί τα κριτήρια των «μεγάλων κινδύνων», κατά την έννοια του άρθρου 16, σημείο 5, του κανονισμού 1215/2012, πρέπει κατ' αρχήν να τεκμαίρεται ότι τα μέρη της ασφαλιστικής σχέσεως είναι οικονομικώς ισχυρά και πρέπει να είναι ελεύθερα να παρεκκλίνουν από τις σχετικές με τη διεθνή δικαιοδοσία διατάξεις του τμήματος 3 του κεφαλαίου II του κανονισμού αυτού. Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι ιδιαιτερότητες του αντισυμβαλλομένου δεν απηχούν πάντοτε την κατάσταση και την οικονομική ισχύ του ασφαλισμένου. Στην περίπτωση αυτή, θα μπορούσε επομένως να είναι αναγκαία η εξισορρόπηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών της ασφαλιστικής σχέσεως. Εντούτοις, το όριο μεταξύ της συμβατικής αυτονομίας και της ανάγκης προστασίας του ασθενέστερου μέρους δεν είναι απολύτως σαφές.

- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο Λιθουανίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν το άρθρο 15, σημείο 5, και το άρθρο 16, σημείο 5, του κανονισμού [1215/2012] την έννοια ότι, στην περίπτωση ασφαλίσεως “μεγάλων κινδύνων”, ρήτρα περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας η οποία περιλαμβάνεται σε σύμβαση ασφαλίσεως συναφθείσα μεταξύ του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο εκ της συμβάσεως αυτής ο οποίος δεν προσυπέγραψε ρητώς την εν λόγω ρήτρα και ο οποίος έχει την κατοικία του ή είναι εγκατεστημένος σε [κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της κατοικίας του] ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 25 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, σημείο 5, και το άρθρο 16, σημείο 5, του κανονισμού 1215/2012 έχουν την έννοια ότι ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία προβλέπεται σε σύμβαση ασφαλίσεως που καλύπτει «μεγάλο κίνδυνο», κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, και που συνάπτεται μεταξύ του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο εκ της συμβάσεως αυτής, ο οποίος δεν είναι επαγγελματίας του ασφαλιστικού τομέα, δεν συναίνεσε στην εν λόγω ρήτρα και έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της κατοικίας του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του.
- 26 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, καθόσον τα άρθρα 15 και 16 του κανονισμού 1215/2012 επαναλαμβάνουν το γράμμα των άρθρων 13 και 14 αντιστοίχως του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), η ερμηνεία των διατάξεων του δεύτερου κανονισμού από το Δικαστήριο ισχύει και για τις αντίστοιχες διατάξεις του κανονισμού 1215/2012 (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, σκέψη 36).
- 27 Δεν αμφισβητείται ότι το τμήμα 3 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012 θεσπίζει ειδικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων, με σκοπό την προστασία του αδύναμου μέρους στη σύμβαση με κανόνες οι οποίοι είναι ευνοϊκότεροι για τα συμφέροντά του απ' ό,τι οι γενικοί κανόνες, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 18 του εν λόγω κανονισμού (απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 28 Στο πλαίσιο αυτό, αφενός, το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει ότι ο ασφαλιστής ο οποίος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος σπουδαιότερου το έδαφος έχει την κατοικία του ο ενάγων, εφόσον την αγωγή έχει ασκήσει ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος ή ο δικαιούχος. Αφετέρου, το άρθρο 12 του κανονισμού αυτού ορίζει ότι, αν πρόκειται για ασφάλιση αστικής ευθύνης ή ασφάλιση ακινήτων, ο ασφαλιστής μπορεί επίσης να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός. Οι κανόνες αυτοί εξασφαλίζουν ότι το ασθενέστερο μέρος που προτίθεται να εναγάγει το ισχυρότερο μέρος μπορεί να το πράξει ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο είναι εύκολα προσιτό.
- 29 Εντούτοις, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο κανονισμός 1215/2012 προβλέπει τη δυνατότητα παρεκκλίσεως από τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων με σχετική συμφωνία, ιδίως μάλιστα, δυνάμει του άρθρου 15, σημείο 5, του κανονισμού αυτού, με συμφωνία που αφορά σύμβαση ασφαλίσεως, εφόσον αυτή καλύπτει έναν ή περισσότερους κινδύνους από τους αναφερόμενους στο άρθρο 16.

- 30 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση ασφαλίσεως κάλυπτε «μεγάλους κινδύνους», κατά την έννοια του άρθρου 16, σημείο 5, του κανονισμού 1215/2012, το οποίο παραπέμπει στην οδηγία 2009/138 η οποία ορίζει, στο άρθρο της 13, σημείο 27, την έννοια των «μεγάλων κινδύνων» και προβλέπει ορισμένες κατηγορίες κινδύνων που εμπίπτουν στην έννοια αυτή.
- 31 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξεταστεί αν ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία προβλέπεται σε μια τέτοια σύμβαση μπορεί να δεσμεύει τον τρίτο ασφαλισμένο, ο οποίος δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση αυτή και δεν έχει προσυπογράψει τους όρους της εν λόγω συμβάσεως.
- 32 Προκειμένου να κριθεί αν ο ασφαλισμένος μπορεί να δεσμεύεται, ως τρίτος σε σύμβαση ασφαλίσεως καλύπτουσα «μεγάλο κίνδυνο», από ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία ορίζει ότι αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του τόπου της έδρας της ασφαλιστικής εταιρίας, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γράμμα του άρθρου 15, σημείο 5, του κανονισμού 1215/2012, καθώς και η οικονομία των κανόνων που αυτό προβλέπει στον τομέα των ασφαλίσεων, το ιστορικό θεσπίσεώς τους και οι σκοποί στους οποίους στηρίζονται.
- 33 Όσον αφορά, πρώτον, το γράμμα του σημείου 5 του άρθρου 15 του κανονισμού 1215/2012, θα μπορούσε ασφαλώς να θεωρηθεί, επειδή το σημείο αυτό μνημονεύει μόνον τις συμβάσεις που αφορούν σύμβαση ασφαλίσεως και όχι, όπως αντιθέτως συμβαίνει στα σημεία 3 και 4 του ίδιου άρθρου 15, τα συμβαλλόμενα μέρη της συμβάσεως, ότι, εφόσον έγκυρη ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβάνεται σε σύμβαση ασφαλίσεως καλύπτουσα «μεγάλο κίνδυνο», χωρεί επίκλησή της, από κάθε πρόσωπο που επιθυμεί να ασκήσει τα δικαιώματά του δυνάμει της εν λόγω συμβάσεως, και έναντι του τρίτου ασφαλισμένου.
- 34 Ωστόσο, η διαφορά αυτή μεταξύ του σημείου 5 και άλλων σημείων του άρθρου 15 του κανονισμού 1215/2012 εξηγείται από το ιστορικό θεσπίσεως του εν λόγω άρθρου. Όπως προκύπτει από το σημείο 140 της εκθέσεως του P. Schlosser σχετικά με τη Σύμβαση για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας στη Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και στο Πρωτόκολλο για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο (ΕΕ 1986, C 298, σ. 99), προκειμένου να συμπληρωθεί η τελευταία αυτή σύμβαση κατά τον χρόνο προσχώσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, το 1978, χωρίς να απαιτείται να καθοριστεί ένα αφηρημένο και γενικό κριτήριο για τον προσδιορισμό των περιπτώσεων στις οποίες γίνονται δεκτές ρήτρες παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, αποφασίστηκε να καταρτιστεί ένας κατάλογος των συμβάσεων ασφαλίσεως στις οποίες έπρεπε να επεκταθεί η δυνατότητα να γίνονται δεκτές τέτοιες ρήτρες. Εντούτοις, όπως προκύπτει από το ως άνω σημείο της εν λόγω εκθέσεως, η προσθήκη αυτή ουδόλως αποσκοπούσε στο να καταστήσει αντιτάξιμες σε τρίτους τέτοιες ρήτρες παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας.
- 35 Όσον αφορά, δεύτερον, την οικονομία των διατάξεων του τμήματος 3 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012, επισημαίνεται ότι ο κανονισμός 44/2001 επεξέτεινε τον κατάλογο των προσώπων που μπορούν να εναγάγουν τον ασφαλιστή ενώπιον δικαστηρίου περιλαμβάνοντας επίσης τους ασφαλισμένους στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του τελευταίου αυτού κανονισμού, νυν άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012, χωρίς καμία διάκριση αναλόγως του είδους των ασφαλιζόμενων κινδύνων. Η προστασία που παρέχεται με τον τρόπο αυτόν στους ασφαλισμένους θα ήταν, ωστόσο, αναποτελεσματική αν το αρμόδιο δικαστήριο καθοριζόταν, προκειμένου περί συμβάσεων ασφαλίσεως σχετικών με τους «μεγάλους κινδύνους», βάσει ρήτρας παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας την οποία δεν προσυπέγραψε ο ασφαλισμένος.
- 36 Όσον αφορά, τρίτον, τους σκοπούς στους οποίους στηρίζεται το τμήμα 3 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012, το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι, σε περίπτωση συνάψεως συμβάσεως ασφαλίσεως υπέρ τρίτου, ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβανόμενη σε αυτήν, την

οποία ο τρίτος δεν προσυπέγραψε, μπορεί να του αντιταχθεί, σε περίπτωση διαφοράς ανακύπτουσας από την εν λόγω σύμβαση, μόνον εάν δεν θίγει τον σκοπό της προστασίας του οικονομικώς ασθενέστερου (απόφαση της 12ης Μαΐου 2005, *Société financière et industrielle du Peloux*, C-112/03, EU:C:2005:280, σκέψη 38).

- 37 Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, σε υποθέσεις ασφαλίσεως, η παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια που θέτει ο σκοπός της προστασίας του οικονομικώς ασθενέστερου (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2017, *Assens Havn*, C-368/16, EU:C:2017:546, σκέψη 36).
- 38 Τούτου δοθέντος, πρέπει να εξεταστεί αν η διαπίστωση αυτή ισχύει κατά τον ίδιο τρόπο στον τομέα των συμβάσεων ασφαλίσεως που καλύπτουν έναν «μεγάλο κίνδυνο», τομέα στον οποίο οι ασφαλισμένοι ενδέχεται, όπως και οι ασφαλιστές και οι αντισυμβαλλόμενοι, να έχουν σημαντική οικονομική ισχύ.
- 39 Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης παρέσχε στον αντισυμβαλλόμενο και τον ασφαλιστή, υπό το πρίσμα της οικονομικής ισχύος τους, τη δυνατότητα να επιλέγουν το αρμόδιο δικαστήριο, μεταξύ άλλων παρεκκλίνοντας από τους προστατευτικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του τμήματος 3 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012. Όπως προκύπτει από την έκθεση του P. Schlosser, της οποίας μνεία γίνεται στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, η ευχέρεια των μερών να παρεκκλίνουν από τους γενικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας στο πλαίσιο συμβάσεων οι οποίες, εν συνεχεία, κατέστησαν συμβάσεις ασφαλίσεως που καλύπτουν έναν «μεγάλο κίνδυνο» υποτίθεται ότι λάμβανε υπόψη το γεγονός ότι, καθόσον οι σχετικές εταιρίες ήταν ισχυρές επιχειρήσεις, τα μέρη της συμβάσεως ασφαλίσεως θεωρούνταν ισότιμα και δεν δικαιολογούνταν πρόσθετη προστασία του ασθενέστερου μέρους.
- 40 Εντούτοις, από τη διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι η οικονομική ισχύς του ασφαλισμένου και εκείνη των ασφαλιστών και των αντισυμβαλλομένων τους είναι ίδια ή παρόμοια. Κατά συνέπεια, το ζήτημα αν τρίτος σε σύμβαση ασφαλίσεως που καλύπτει έναν «μεγάλο κίνδυνο» μπορεί να θεωρηθεί ως ο οικονομικά ασθενέστερος δεν εξαρτάται από το γεγονός και μόνον ότι η συναφθείσα μεταξύ των μερών σύμβαση ασφαλίσεως εμπίπτει στην κατηγορία των συμβάσεων ασφαλίσεως που καλύπτουν έναν «μεγάλο κίνδυνο».
- 41 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η δυνατότητα παρεκκλίσεως από τους γενικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας στις συμβάσεις ασφαλίσεως που καλύπτουν έναν «μεγάλο κίνδυνο» εφαρμόζεται μόνο στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και δεν μπορεί, κατά κανόνα, να επεκταθεί στον τρίτο ασφαλισμένο.
- 42 Το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει συναφώς ότι η κατά περίπτωση εξέταση του ζητήματος αν ένα πρόσωπο μπορεί να θεωρηθεί «αδύναμο μέρος» θα δημιουργούσε κίνδυνο υπάρξεως ανασφάλειας δικαίου και θα αντέβαινε στον σκοπό του κανονισμού 1215/2012, ο οποίος παρατίθεται στην αιτιολογική του σκέψη 15, κατά την οποία οι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας (πρβλ. απόφαση της 20ής Ιουλίου 2017, *MMA IARD*, C-340/16, EU:C:2017:576, σκέψη 34).
- 43 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο στον τομέα των συμβάσεων ασφαλίσεως που καλύπτουν έναν «μεγάλο κίνδυνο». Πράγματι, όπως ορθώς επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 13, σημείο 27, της οδηγίας 2009/138 προβλέπει διάφορα κριτήρια τα οποία πρέπει να εκτιμώνται από κοινού και των οποίων η εφαρμογή δεν είναι πάντοτε συστηματική. Η εκτίμηση αυτή ενδέχεται να απαιτεί ενδελεχείς και δυναμικά περίπλοκους ελέγχους, πράγμα το οποίο θα ήταν αντίθετο προς τον σκοπό του να καταστούν προβλέψιμοι οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας.

- 44 Τούτο δοθέντος, κατά πάγια νομολογία ο σκοπός προστασίας στον οποίο στηρίζεται το τμήμα 3 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012 συνεπάγεται ότι η εφαρμογή των ειδικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει το τμήμα αυτό δεν πρέπει να καταλαμβάνει πρόσωπα για τα οποία δεν δικαιολογείται η παροχή της προστασίας αυτής (πρβλ. απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 45 Καίτοι, κατά συνέπεια, δεν δικαιολογείται καμία ειδική προστασία όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών του κλάδου των ασφαλίσεων, ουδείς εκ των οποίων μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκεται σε ασθενέστερη θέση από τον άλλο (απόφαση της 31 Ιανουαρίου 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), δεν αμφισβητείται ότι, εν προκειμένω, ο ασφαλισμένος τρίτος, ήτοι η Grifs, δεν είναι επαγγελματίας του τομέα των ασφαλίσεων.
- 46 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, σημείο 5, και το άρθρο 16, σημείο 5, του κανονισμού 1215/2012 έχουν την έννοια ότι ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία προβλέπεται σε σύμβαση ασφαλίσεως που καλύπτει «μεγάλο κίνδυνο», κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, και που συνάπτεται μεταξύ του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο εκ της συμβάσεως αυτής, ο οποίος δεν είναι επαγγελματίας του ασφαλιστικού τομέα, δεν συναίνεσε στην εν λόγω ρήτρα και έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της κατοικίας του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 47 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 15, σημείο 5, και το άρθρο 16, σημείο 5, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχουν την έννοια ότι ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία προβλέπεται σε σύμβαση ασφαλίσεως που καλύπτει «μεγάλο κίνδυνο», κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, και που συνάπτεται μεταξύ του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο εκ της συμβάσεως αυτής, ο οποίος δεν είναι επαγγελματίας του ασφαλιστικού τομέα, δεν συναίνεσε στην εν λόγω ρήτρα και έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της κατοικίας του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του.

(υπογραφές)